

VERGİ MƏCƏLLƏSİNƏ 2013-CÜ İL DƏYİŞİKLİKLƏRİ

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər 1 yanvar 2013-cü il tarixində qüvvəyə minmişdir. Məcəlləyə 100-dən artıq dəyişiklik edilib və onların bir çoxu mühüm dəyişikliklərdir.

Dəyişikliklər qüvvəyə minənədək onların layihəsi məsləhətçilər və sənaye mütəxəssisləri arasında yayılmışdı. Cəmiyyət üçün ən maraqlı olan məsələlərdən biri gəlir vergisi dərəcəsinin azalması idi. Dəyişikliklər paketinin qəbul edilməsi ilə, Azərbaycan vergi qanunvericiliyinə bir sıra digər əhəmiyyətli dəyişikliklər edilmişdir.

Vergi Riskləri və Partnyorluq Sazişləri

Dəyişikliklərdən sonra, Vergi Məcəlləsi vergi risklərinin anlayışı və onların minimallaşdırılmasını nəzərdə tutur. Xüsusən də vergi ödəyiciləri könüllü şəkildə vergi risklərinin minimallaşdırılması üçün vergi orqanları ilə vergi partnyorluq sazişlərini (“niyyət sazişləri”) imzalaya bilər. Biz başa düşürük ki, bunun nəticəsində vergi ödəyiciləri və vergi orqanları müvafiq əqd üzrə vergi ödəyicisinin vergi öhdəliklərini qabaqcadan müəyyən etmək imkanını əldə edəcək.

Lakin dəyişikliklər vergi partnyorluq sazişinin forması, onun imzalanma qaydası və mahiyyəti barədə məlumat vermir. Dəyişikliklərin tətbiqinə dair Respublika Prezidentinin Fərmanına əsasən, Nazirlər Kabineti bu məsələlərə 2013-cü ilin mart ayına qədər aydınlıq gətirməlidir. Vergi partnyorluq sazişinin imzalanmasına dair ərizənin forması isə Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilir.

Vergi Qoyma

Dəyişikliklərdən sonra, vergi orqanları vergi ödəyicisinə müvafiq verginin hesablanmasından məhkəməyə şikayət etmək imkanını vermədən, vergi ödəyicilərindən vergi borcları, faizləri və sanksiyaları tuta bilməzlər. Həmin şikayət, vergi ödəyicisi hesablanmış verginin ödənilməsinə dair bildirişi aldıqdan sonra 30 təqvim günü ərzində verilə bilər; şikayət verilmədiyi təqdirdə, hesablanmış vergi bank və ya digər maliyyə (kredit) təşkilatı tərəfindən tutulur. Hesablanmış vergi (faiz və sanksiyaya) dair şikayət verən vergi ödəyicisi şikayət edilən məbləğin 105 faizi həcmində pul vəsaitinin öz hesabında dondurulmasını təmin etməlidir.

Audit yoxlanmasında olan vergi ödəyicisi barədə sənəd və məlumatlar üçüncü şəxslər tərəfindən on iş günü ərzində təqdim olunmalıdır.

Kameral vergi yoxlaması, vergi ödəyicisinin fəaliyyəti haqqında “mənbəyi məlum olan” məlumatlar (vergi ödəyicisinin təqdim etdiyi və vergi orqanında mövcud olan vergi bəyannaməsi, hesabat və digər sənədlərlə bərabər) əsasında keçirilir. Həmçinin, vergi orqanına hüquq verilib ki, vergi ödəyicisi tərəfindən tələb olunan sənədlər (vergi bəyannaməsindən başqa) təqdim edilmədiyi halda, müvafiq vergilərin (belə başa düşülür ki, vergi ödəyicisinin hesablanmalarından fərqli) hesablanmasını özü aparsın.

Səyyar vergi yoxlaması aşağıdakı hallarda doqquz aya qədər təxirə salına bilər: (i) vergi ödəyicisi, vergi orqanında qeydiyyatda olan ünvanda olmadıqda və ya onun tapılması mümkün olmadıqda; (ii) vergi ödəyicisinin rəhbəri və ya fərdi sahibkar müvəqqəti olaraq əmək qabiliyyətini itirdikdə; (iii) vergi orqanının təşəbbüsü ilə mütəxəssis və ya ekspert dəvət edildikdə; (iv) vergi yoxlamasının keçirilməsi üçün zəruri olan sənədlər xarici ölkədən alınana qədər; və ya (v) yoxlama zamanı vergi ödəyicisi təqdim etməli sənədləri təqdim etməsindən imtina etdiyi halda, həmin sənədlərin alınmasına dair müvafiq məhkəmənin qərarı olduqda.

İri və Xüsusi Rejimli Vergi Ödəyiciləri

Vergi Məcəlləsi iri və xüsusi vergi rejimli vergi ödəyicilərinin anlayışını verir (əvvəllər, həmin vergi ödəyiciləri Nazirlər Kabineti tərəfindən təyin olunmuş meyarlar əsasında müəyyən edilirdi).

İri vergi ödəyicisi, aşağıdakı meyarlardan ən azı birinə uyğun olan vergi ödəyicisidir: (i) əvvəlki üç ilin hər birində mülkiyyətində olan əsas vəsaitlərinin dəyəri 2.500.000 manatdan və əvvəlki üç il üzrə orta illik dövriyyəsi 1.250.000 manatdan çox olduqda; (ii) son üç il ərzində bütün vergi və vergi olmayan ödənişlərin hesablanmış məbləği hər il üçün 500.000 manatdan çox olduqda; (iii) təbii inhisarçılar və ya bazarda hökmran mövqə tutanlar, o cümlədən onların Azərbaycan Respublikasının rezidenti olan törəmə müəssisələri.

Xüsusi vergi rejimli müəssisələr, qanunla təsdiq edilmiş hasilatın pay bölgüsü, əsas ixrac boru kəməri haqqında və digər belə sazişlər, o cümlədən neft və qaz, ixrac məqsədli neft-qaz fəaliyyəti və xüsusi iqtisadi zonalar haqqında qanunlar çərçivəsində fəaliyyət göstərən və xüsusi vergi rejiminə tabe olan vergi ödəyiciləri, habelə xarici ölkələrin Azərbaycandakı diplomatik və analoji nümayəndəlikləri, konsulluq idarələri və digər rəsmi nümayəndəlikləridir.

Azadolma və Dərəcələrin Azaltması

Gəlir vergisi dərəcələrinin çoxdan gözlənilən azaldılması təsdiq edilmişdir. Azərbaycanda gəlir vergisinin ən yüksək dərəcəsi tək dərəcəli gəlir vergisini tətbiq edən digər MDB və qonşu ölkələrdəki dərəcələrindən yüksək qalmasına baxmayaraq, 30 faizdən 25 faizə enib. Daha aşağı olan 14 faiz dərəcə ilə gəlir vergisinin tətbiq olunan aylıq gəlirin məbləği 2.000 manatdan 2.500 manata qədər artırılıb. Vergi tutulan illik gəlir məbləğlərinin hədləri də müvafiq olaraq artırılıb.

Ayrıca qəbul olunmuş qanuna əsasən, fiziki şəxslər tərəfindən bank və maliyyə (kredit) təşkilatlarına qoyulmuş depozitlər üzrə faizlərin gəlir vergisindən azadolmanın müddəti daha bir təqvim ilinə uzadılmışdır.

Sənaye və texnologiya parklarına güzəştli vergi rejiminin tətbiq olunması nəzərdə tutulur.

Sənaye və texnologiya parkında tikinti və istismar işlərinə yönəldilən gəlirlərə mənfəət vergisi tətbiq olunmur. Eyni şəkildə, sənaye və texnologiya parklarının rezidentləri həmin parklarda fəaliyyətlərindən əldə etdikləri gəlirləri parkda qeydiyyatdan alındıqları hesabat ilindən başlayaraq yeddi il müddətinə vergidən azad edilir; həmin azadolma, sənaye və texnologiya parklarında hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslərin gəlir vergisinə də tətbiq olunur. Sənaye və texnologiya parklarına idxala əlavə dəyər vergisi (ƏDV) tətbiq olunmur; həmin azadolma, sənaye və texnologiya parklarının rezidentləri tərəfindən həyata keçirilən idxala da yeddi il müddətinə tətbiq olunur.

ƏDV

Dəyişikliklər sığorta agentləri və sığorta brokəri xidmətlərini maliyyə xidmətlərinə aid edir; bununla, həmin xidmətlərə ƏDV tətbiq olunmur.

Bundan əlavə, ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatdan keçmək üçün vergi tutulan əməliyyatların yeni həcmi nəzərdə tutulub. Həmin məbləğ, sahibkarlar və hüquqi şəxslər üçün eyniləşdirilib və ardıcıl on iki aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) əməliyyat(lar)ın ümumi həcmnin 120.000 manat məbləği kimi təyin edilib.

ƏDV üzrə əvəzləşmə üç il müddətlə məhdudlaşdırılır.

Bütün təhsil haqqlarına ƏDV tətbiq olunmur (əvvəllər, həmin azadolma yalnız məktəbəqərar xidmətlərlə bağlı təhsil haqqlarına tətbiq olunurdu). Həmin azadolma kreditsiz azadolma kimi qalır, yəni təhsil müəssisəsi

tərəfindən ödənilən ƏDV bir qayda olaraq əvəzləşdirilmir (Vergi Məcəlləsində göstərilmiş digər hallar tətbiq edilmədikdə).

Bundan əlavə, Vergi Məcəlləsinə əsasən “hüquqi şəxsin iştirak paylarının və ya səhmlərinin təqdim edilməsi” artıq ƏDV-dən azaddır; əvvəllər, həmin azadolma yalnız təcrübədə tətbiq olunurdu.

ƏDV-yə dair başqa bir mühüm dəyişiklik, təqdim etmə vaxtının ƏDV məqsədləri üçün müəyyən edilməsi ilə bağlıdır. Belə ki, ödəmə, faktiki təqdim etmədən sonrakı 30 gün müddətində həyata keçirildikdə, təqdim etmənin vaxtı ödənişin edildiyi tarix hesab olunur; əks təqdirdə, təqdim etmənin vaxtı, ƏDV elektron hesab-fakturanın təqdim edildiyi tarix və ya, faktura təqdim edilmədikdə, malların faktiki təqdim edilməsi (təchizatın hissəsi olduqda, daşınmanın başlanması) tarixi hesab edilir. Əvvəllər, ƏDV-nin ödənilməsi üçün 30 gün möhlət verilmirdi.

Digər Məsələlər

Vergi orqanları, Azərbaycan vergi ödəyicilərinin bank əməliyyatları barədə məlumatları əldə edə və “vergi məsələlərinə dair beynəlxalq sazişlərə” əsasən ötürə bilirlər.

Mədəniyyət, incəsənət, teatr, kino, radio, televiziya, musiqi, rəssamlıq, idman, mühəndislik, memarlıq, arxitektura və elm sahələri üzrə Azərbaycanda göstərilən fəaliyyətə görə əldə olunan ödənişlər Vergi Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan mənbəyindən gəlir kimi hesab olunur. Başa düşülür ki, həmin dəyişikliyin məqsədlərindən biri də Azərbaycana gələn ifaçı, artist, idmançı və alimlərin gəlirlərini vergitutmaya cəlb etməkdir.

Vergi orqanlarının vergi məqsədləri üçün “bazar qiyməti” icarə haqqını tətbiq etmək hüququnu təsdiqləyən Konstitusiya Məhkəməsinin 2012-ci il əvvəli qərarının məntiqi davamı kimi, Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə əsasən, vergi orqanları daşınmaz əmlakın (yaşayış ərazilər istisna olmaqla) icarə haqqına bazar qiymətini tətbiq edə bilər.

Bundan əlavə, Tətbiq Fərmanına əsasən Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi hər ay Vergilər Nazirliyinə vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatdan keçmiş şəxslərin daşınmaz əmlakları barədə daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindəki məlumatları təqdim etməlidir. Eyni şəkildə, Ədliyyə Nazirliyi daşınmaz əmlakın alqı-satqısı ilə bağlı aparılan notariat əməliyyatları barədə məlumatı hər ay Vergilər Nazirliyinə təqdim etməlidir.

Dəyəri 500 manatdan artıq olan vəsaitlər əsas vəsaitlər hesab olunur; əvvəllər, həmin məbləğ 100 manat təşkil edirdi.

Sənaye və texnologiya parklarına əmlak və torpaq vergiləri üzrə güzəştlər verilmişdir.

Yol vergisinə əhəmiyyətli düzəlişlər edilib.

**İSTƏNİLƏN SUAL VƏ ƏLAVƏ MƏLUMAT ÜÇÜN BİZİMLƏ
ƏLAQƏ SAXLAYIN:**

BM Morrison Partners
Tel: (994 12) 497 19 14; 497 19 15
Faks: (994 12) 497 19 13
E-mail: info@bmlawaz.com

©2013 BM Morrison Partners. Bütün hüquqlar qorunur.

* Nəşrimizdə olan məlumat hüquqi və ya digər peşəkar məsləhət təşkil etmir.